

hij na de eerste wereldoorlog tot de oprichters van de Belgische Communistische Partij; hij werd ondanks zijn jeugdige leeftijd op het stichtingscongres in het politieke bureau van die partij gekozen. Toen nu die partij in '23 een scherpe agitatie voerde tegen de Franse bezetting van het Ruhrgebied, werd de Groot (hij was Nederlands staatsburger) uit België uitgewezen; als diamantbewerker vond hij toen eerst werk in Zuid-Duitsland, daarna in de Franse Jura, maar eind '26 verhuisde hij naar Amsterdam waar hij onmiddellijk toetrad tot de communistische partij. Vier jaar later werd hij lid van het partijbestuur: hij kreeg een plaats in het invloedrijke partijsecretariaat. In '38 werd hij er hoofd van. Het aantal leden werd toen tot vijf uitgebreid: Paul de Groot, Ko Beuzemaker, Jan Dieters, Lou Jansen en Cees Schalker. Dieters en Jansen waren zeer aan de Groot verknocht – het was geen toeval dat, toen op 15 mei '40 het partijsecretariaat weer tot drie leden beperkt werd, Beuzemaker en Schalker er uit verdwenen. Dit was des te belangrijker omdat op diezelfde dag besloten werd, het partijbestuur op non-actief te stellen. Dit alles betekende dat de politieke lijn van de partij in feite door de Groot alléén aangegeven werd – een figuur die trouwens aansloot bij de structuur welke de communistische partijen op het voorbeeld van dictator Stalin in practisch alle landen vertoonden.

Paul de Groot was op en top een politiek strijder: een bij uitstek fanatieke communist en in die tijd een fervent verheerlijker van de Sowjet-Unie en van haar 'geniale leider, kameraad Stalin'. Zijn culturele belangstelling was beperkt, van intellectuelen had hij een grondige afkeer. Er stak niet zo heel veel in zijn geestelijke bagage, maar dat weinige kon hij met geduchte kracht vertolken en verdedigen. In communistische orthodoxie wenste hij voor niemand onder te doen; wat er aan tactische wendingen uit die orthodoxie kon voortvloeien, diende men aan hem over te laten. Oppositie duldde hij niet. Achterdochtig als hij was, meende hij er een bijzonder fijne neus voor te hebben; vermoedde hij dat ergens een oppositioneel vuurtje begon te smeulen, dan trapte hij het uit.

Het einddoel was hem duidelijk: ook in Nederland diende het communisme te triomferen en het was de taak van de CPN om als 'strijdende voorhoede van het proletariaat' die triomf te bewerkstelligen. Zulks vergde een nauwe aansluiting bij het beleid dat de Sowjet-Unie voerde. Het niet-aanvalsverdrag met Duitsland (augustus '39) juichte hij toe; mèt de Sowjet-Unie ageerde hij in de neutraliteitsperiode toch eerder tegen Engeland en Frankrijk dan tegen het Derde Rijk; toen de Sowjet-Unie op 22 juni '41 Englands steun aanvaardde, schakelde hij zijn gehele beleid om. Zijn voorganger als hoofdredacteur van *Het Volksdagblad*, de begaafde mr. A. S. de Leeuw, had in de zomer van '40 betoogd dat de CPN aansluiting moest zoeken bij de